




# Gemeente Goirle Verslag van bevindingen

Controle jaarrekening 2012

De Raad van de gemeente Goirle  
T.a.v. de heer B. van 't Westeinde  
Postbus 17  
5050 AA GOIRLE

Eindhoven, 23 april 2013

96VLUR/DZ/rb/24489612  
Behandeld door:  
drs. D.E. Zijlmans RA 

**Betreft: verslag van bevindingen jaarrekening 2012 gemeente Goirle**

Geachte leden van de raad,

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2012 van de gemeente Goirle, hebben wij het genoegen u hierbij de uitkomsten van onze werkzaamheden te presenteren.

De onderwerpen die in dit verslag aan de orde komen, hebben onderdeel uitgemaakt van onze overwegingen bij de bepaling van de aard, het tijdstip van uitvoering en de diepgang van de controlemaatregelen die zijn toegepast in het kader van de controle van de jaarrekening 2012 van de gemeente Goirle. De in dit verslag van bevindingen opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2012. Daarnaast geven wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, een aantal aanbevelingen waarmee wij beogen u als raad te ondersteunen in uw kaderstellende en controlerende taak.

Het concept van dit verslag is d.d. 18 april 2013 besproken met onder andere de portefeuillehouder financiën, en de gemeentesecretaris. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Goirle.

Wij stellen het op prijs een en ander persoonlijk toe te lichten of eventuele vragen omtrent deze of andere met de controle verband houdende zaken te beantwoorden.

Hoogachtend,  
Ernst & Young Accountants LLP

  
drs. M.H. de Hair RA

## Inhoudsopgave

1

### **Wat zijn de uitkomsten van onze controle?**

Onze verklaring is goedkeurend  
Welke fouten en onzekerheden hebben wij geconstateerd?  
Toelichting op fouten en onzekerheden  
Bestuurlijke aandachtspunten voor 2013

2

### **Onze analyse van het resultaat 2012**

Voordelig/nadelig resultaat nader geanalyseerd  
Analyse van de financiële positie  
Solvabiliteit  
Paragraaf weerstandsvermogen  
Schattingsprocessen binnen de jaarrekening

3

### **Onze bevindingen naar aanleiding van de controle**

Grondbeleid en grondexploitaties  
Risico's ten aanzien van verbonden partijen  
Overige controlebevindingen  
Onze bevindingen in het kader van uw interne beheersing  
Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid  
Bevindingen controleverantwoording in het kader van SiSa

4

### **Hoe hebben wij de controle uitgevoerd?**

Wat is de reikwijdte van onze opdracht  
Onze controleaanpak in het kort  
De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties  
Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (Wopt)  
Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd  
Begrotingsbeheer  
Rechtmatigheid  
Verplichtingen inzake Single information en Single audit (SiSa)

### **Bijlagen**

1 SiSa-bijlage

# 1 Wat zijn de uitkomsten van onze controle

Onze verklaring is goedkeurend	
De jaarrekening is getrouw	<p>Wij hebben bij de jaarrekening van de gemeente Goirle een goedkeurende controleverklaring afgegeven met betrekking tot de getrouwheid.</p> <p>Dit betekent dat het jaarverslag en de jaarrekening 2012 zijn ingericht in overeenstemming met het BBV en de in de programmarekening opgenomen balans en toelichting en rekening van baten en lasten een getrouwe weergave zijn van de financiële positie en baten en lasten van de gemeente Goirle.</p>
De jaarrekening is rechtmatig	<p>Wij hebben bij de jaarrekening van de gemeente Goirle een goedkeurende verklaring afgegeven met betrekking tot de rechtmatigheid. Dit betekent dat de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2012 in overeenstemming zijn met de door de raad vastgestelde wet- en regelgeving.</p>
Geen bevindingen ten aanzien van de SiSa-bijlage	<p>Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2012. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.</p>
Jaarverslag niet strijdig met de jaarrekening	<p>De jaarrekening en het jaarverslag dienen te worden opgemaakt in overeenstemming met het BBV. Wij hebben vastgesteld dat de jaarrekening 2012 van uw gemeente geen materiële afwijkingen vertoont ten opzichte van de voorschriften van het BBV. Daarnaast is door ons nagegaan of het jaarverslag de minimale wettelijk voorgeschreven informatie bevat en of de inhoud van dit verslag geen tegenstrijdigheden bevat met de door ons gecontroleerde jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de inhoud van het jaarverslag niet strijdig is met de jaarrekening.</p>
Belangrijke voorwaarde: ongewijzigde vaststelling	<p>Wij zijn er bij ons oordeel van uitgegaan dat de raad de nu overlegde jaarrekening ongewijzigd vaststelt. Indien er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve vorm van de jaarrekening, dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.</p>

Inhoudsopgave	Uitkomsten	Resultaat 2012	Bevindingen	Uitvoering	Bijlagen
---------------	------------	----------------	-------------	------------	----------

**Welke fouten en onzekerheden hebben wij geconstateerd?**

Onze rapportering van fouten en onzekerheden

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de uitgevoerde controles. In de eerste tabel hebben wij alle gedurende onze controle gecorrigeerde verschillen opgenomen, welke een significante invloed hadden op het beeld van de jaarrekening. In de tweede tabel zijn de ongecorrigeerde controleverschillen opgenomen.

Gecorrigeerde controleverschillen

Naar aanleiding van onze controle zijn een aantal controleverschillen gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening. Deze correctie betreffen:

- ▶ Reclassificatie van de strategische gronden van "niet in exploitatie genomen gronden" naar overige grond- en hulpstoffen, overeenkomstig de in 2012 in werking getreden notitie van de commissie BBV.
- ▶ Afwaardering van het perceel Zandeind naar landbouwwaarde, het betreft hier een afboeking van € 294.000.
- ▶ Personeelskosten voor onderzoek potentiële woningbouwlocaties waren geactiveerd als "niet in exploitatie genomen gronden", terwijl dit exploitatielasten zijn, het bedrag van € 58.000 is gecorrigeerd en maakt nu onderdeel uit van de lasten 2012.

Ongecorrigeerde controleverschillen	Fouten	Onzekerheden	Getrouwheid/rechtmatigheid
	€	€	
Voorziening Centrumplan, deelgebied Tilburgseweg	0	225.000	Getrouwheid/rechtmatigheid
<b>Totaal</b>	<b>0</b>	<b>225.000</b>	
<b>Tolerantie</b>	<b>588.000</b>	<b>1.764.000</b>	

Inhoudsopgave

Uitkomsten

Resultaat 2012

Bevindingen

Uitvoering

Bijlagen

Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de door u vastgestelde controletolerantie van respectievelijk € 588.000 en € 1.764.000 overschrijden.

Op basis daarvan kunnen wij bij de jaarrekening 2012 zowel betreffende de getrouwheid als de rechtmatigheid een goedkeurende verklaring verstrekken.

#### Toelichting op fouten en onzekerheden

Onderstaand vindt u een korte toelichting op fouten en onzekerheden met betrekking tot getrouwheid en rechtmatigheid.

Wij hebben naar aanleiding van onze controle een onzekerheid geconstateerd. Het betreft het mogelijke verlies dat ontstaat bij de exploitatie van het Centrumplan, onderdeel Tilburgseweg. Op basis van een verouderde exploitatie-opzet zou voor het totaal van het Centrumplan (inclusief Oranjeplein) een verlies kunnen opleveren van € 307.000. Daarvoor is inmiddels een voorziening gevormd van € 82.000. Voor het restant is het onzeker of er geen voorziening zou moeten worden gevormd. Er zijn nog geen definitieve plannen over de herinrichting van de Tilburgseweg. Het is dan ook onzeker wat de einduitkomst van het totale complex zal zijn. Het is noodzakelijk in 2013 nadere uitwerking te geven aan het complex en de kostprijsopzet te herzien. Op die wijze kan in 2013 de noodzakelijke hoogte van de voorziening bepaald worden.

#### Bestuurlijke aandachtspunten voor 2013

Onze visie op 2013

Onze controle heeft geresulteerd in een goedkeurende controleverklaring bij de jaarrekening 2012. Naast onze certificerende functie hebben wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de gemeente Goirle het afgelopen jaar over een aantal van onderwerpen geadviseerd.

Inhoudsopgave

Uitkomsten

Resultaat 2012

Bevindingen

Uitvoering

Bijlagen

Voor het komende jaar vinden wij het, gelet op het voorgaande, belangrijk dat de gemeente Goirle prioriteit geeft aan de volgende onderwerpen/bevindingen/adviezen.

#### *Rijksbezuinigingen*

Niet alleen de gemeentelijke bezuinigingen die al vorm hebben gekregen, moeten de komende jaren worden gerealiseerd, ook ziet het er naar uit dat door de verdergaande rijksbezuinigingen nieuwe bezuinigingen op de gemeenten af gaan komen. Wij adviseren u nauwgezet de realisatie van de huidige bezuinigingen door te zetten en vooruitlopend op komende bezuinigingen nieuwe opties te overwegen. Uw gemeente is hier reeds mee doende.

#### *Nieuwe taken*

De komende jaren komen er een groot aantal nieuwe taken op uw gemeente af. Enerzijds moet aan deze taken organisatorisch vorm gegeven worden, anderzijds moet hier een initiële begroting/inschatting voor worden opgesteld. Iets wat zeker in de eerste jaren haar vorm moet krijgen en waarmee risico's samenhangen. Wij adviseren u hier in een zo vroeg mogelijk stadium vorm aan te geven. In bijlage 2 van dit verslag gaan wij nader in op de ontwikkelingen ten aanzien van de decentralisaties vanuit het rijk.

#### *Stichting Culturele Accommodaties Goirle (SCAG/Jan van Besouw)*

De gemeente Goirle heeft een tweetal leningen uitstaan bij SCAG. Afgelopen twee jaar heeft SCAG een klein positief resultaat weten te realiseren. De jaarrekeningcijfers 2012 zijn nog niet bekend. Als de financiële situatie van SCAG verslechtert, kan dat leiden tot het risico dat de aflossing van de leningen niet kan worden betaald. Dit risico is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen. Wij adviseren u het financieel toezicht op SCAG blijvend intensief te houden.

## 2 Onze analyse van het resultaat 2012

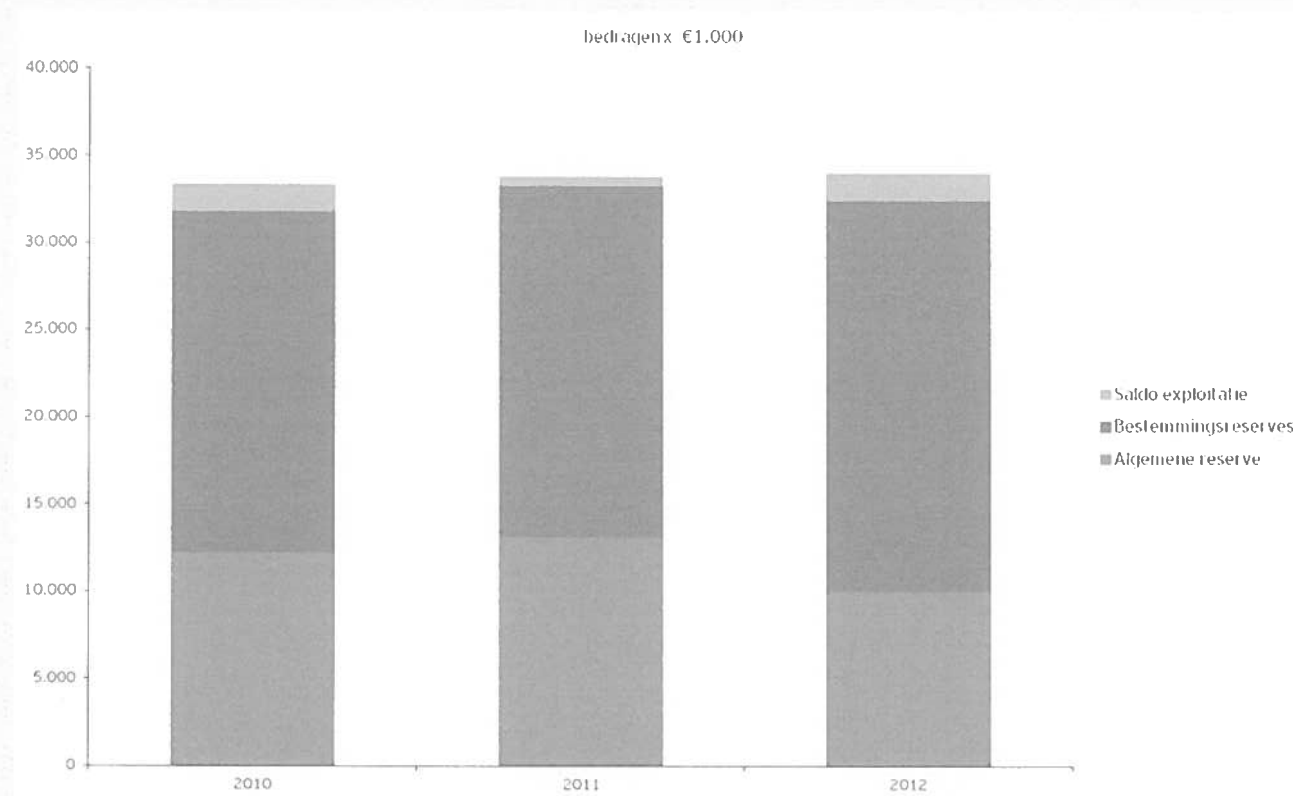
Voordelig/nadelig resultaat nader geanalyseerd				
Het resultaat nader besproken	Het saldo van baten en lasten (na bestemming) over het jaar 2012 bedraagt € 1.598.000 voordelig ten opzichte van een begroot saldo van € 1.316.000 voordelig.			
Totaaloverzicht	Het resultaat over 2012 ten opzichte van de gewijzigde begroting kan als volgt worden weergegeven.			
	Bedragen x € 1.000	Gewijzigde begroting	Rekening 2012	Afwijking
		€	€	€
	Totale lasten	58.710	52.954	5.756
	Totale baten	55.163	53.148	(2.015)
	Resultaat vóór bestemming	(3.547)	194	3.741
	Mutaties in reserves	4.863	1.404	(3.459)
Resultaat na bestemming	1.316	1.598	282	
Uw begrotingsbeheer	<p>Uit bovenstaande opstelling blijkt dat zowel de gerealiseerde lasten als de gerealiseerde baten lager uitvallen in vergelijking tot de lasten en baten in de gewijzigde begroting. De onderschrijdingen doen zich voor op vrijwel alle programma's. Er is sprake van een groot aantal relatief kleine afwijkingen, welke zijn toegelicht in de programmarekening en samengevat in de inleiding van de jaarstukken. Een aantal grote posten zijn duidelijk incidenteel en inherent aan het opmaken van de jaarrekening, zoals het voordeel op de kapitaallasten, nadeel op de toegerekende uren aan specifieke dekkingsbronnen, verliesnemingen binnen de grondexploitatie en de doorgevoerde correctie ten aanzien van niet activeerbare kosten vanwege de verbouwing van het gemeentehuis.</p> <p>Ten opzichte van 2011 zijn duidelijk stappen gezet in het begrotingsbeheer. De afwijkingen zijn beperkter van omvang. Het financieel tussenbericht dat op 11 december 2012 in uw raad is behandeld ging al uit van een voordelig resultaat van € 1,3 miljoen.</p>			



### Analyse van de financiële positie

#### Eigen vermogen neemt toe

Het eigen vermogen, inclusief het resultaat na bestemming, bedraagt per jaareinde 2012 volgens de jaarrekening € 34,0 miljoen en heeft zich vanaf 2010 als volgt ontwikkeld.



Inhoudsopgave	Uitkomsten	Resultaat 2012	Bevindingen	Uitvoering	Bijlagen
---------------	------------	----------------	-------------	------------	----------

Van het totale eigen vermogen ter hoogte van € 34,0 miljoen is € 10 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van 2012 gedaald met € 3,1 miljoen . Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door de instelling van de bestemmingsreserve renovatie sportparken (€ 2,2 miljoen) en de versnelde afschrijving van een drietal projecten in het Centrumplan (€ 1,4 miljoen).

Per saldo is gedurende 2012 € 1,4 miljoen onttrokken aan de reserves. Deze onttrekking (ten gunste van het resultaat) vormt samen met het resultaat voor bestemming (€ 184.000) het resultaat na bestemming van € 1.598.000.

### Solvabiliteit

#### Uw vermogenspositie

De totale vermogenspositie wordt onder andere tot uitdrukking gebracht door middel van het solvabiliteitspercentage. Dit percentage wordt bepaald door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. Het huidige solvabiliteitspercentage voor uw gemeente bedraagt 44,3% (2011: 47,7%). Deze daling is met name het gevolg van de inzet van de algemene reserves.

Op basis van dit kengetal is de gemeente Goirle goed in staat aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteit van de gemeente Goirle is tevens zeer stabiel.

#### Vreemd vermogen in 2012

In 2012 heeft u één langlopende lening afgesloten. Deze lening van € 5 miljoen heeft een looptijd van vijf jaar met een rentepercentage van 0,99%. Voor een nadere beschouwing ten aanzien van uw financieringspositie verwijzen wij u naar de paragraaf financiering van de jaarrekening 2012.

### Paragraaf weerstandsvermogen

#### Een gezonde financiële positie

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf weerstandsvermogen opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2012 is gevoerd. Ten aanzien van deze paragraaf constateren wij het volgende.

De weerstandscapaciteit, zowel incidenteel als structureel, is berekend op € 10,9 miljoen (2011: € 12,3 miljoen). Hierbij heeft uw gemeente alle onderdelen van de weerstandscapaciteit in beeld gebracht (inclusief stille reserves). De risico's zijn ingeschat op € 2,9 miljoen. Daarmee ontstaat een ratio van het weerstandsvermogen van 3,77 (2011: 3,76). Daarmee heeft Goirle een alleszins gezonde financiële positie.

Inhoudsopgave

Uitkomsten

Resultaat 2012

Bevindingen

Uitvoering

Bijlagen

Het totaal aan risico's wordt gekwantificeerd op € 5,3 miljoen (wegingsfactor kans op voordoen 60%). De belangrijkste risico's, welke worden onderkend betreffen:

- ▶ ontwikkeling van onderhoudskosten ten aanzien van openbare verlichting, onkruidbestrijding, openbaar groen, onderhoud gemeentebouwen en wegen;
- ▶ opneinde-regelingen WMO en WWB;
- ▶ grondexploitatie (ten aanzien van complexen waarvan vooralsnog wordt uitgegaan van een positief eindresultaat).

Er wordt in de paragraaf weerstandsvermogen uitspraak gedaan of de weerstandscapaciteit voldoende is om de geïdentificeerde risico's mee af te dekken. Wij achten de kwaliteit van de paragraaf weerstandsvermogen goed.

Schattingsprocessen binnen de jaarrekening

Wij kunnen instemmen met de schattingen van het college

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant van de raad beoordelen wij deze door het college gemaakte schattingen. Wij kunnen instemmen met de door het college gemaakte inschattingen en waarderingsgrondslagen. Onderstaand hebben wij een beschouwing ten aanzien van de belangrijkste schattingen opgenomen.

Inhoudsopgave









Uitkomsten

Resultaat 2012

Bevindingen

Uitvoering

Bijlagen

	Belangrijke schattingen	Beoordeling		Toelichting
		2012	2011	
	Waardering van immaterieel vast actief	n.v.t.	n.v.t.	De gemeente Goirle kent op dit moment geen immateriële vaste activa.
	Waardering grond en gebouwen inclusief afschrijvingen			De schatting betreft het inschatten van de levensduur wat de basis vormt voor de afschrijvingen.
	Waardering van uw deelnemingen, financiële vaste activa en langlopende schulden			Punt van aandacht hierbij is de waardering van de leningen uitstaand bij SCAG, hierover hebben wij eerder gerapporteerd.
	Waardering van de bouwgrondexploitaties en de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG)			Grondexploitaties met een negatieve eindwaarde worden voorzien. Gemeente Goirle vormt deze voorziening op basis van de eindwaarde. Er bestaat een onzekerheid ten aanzien van het complex Centrumplan.
	Waardering van de debiteuren			De voorziening voor dubieuze debiteuren ligt in lijn met voorgaande jaren en is voorzichtig te noemen. Voorgaande jaren is niet gebleken dat de voorziening ontoereikend is geweest. De voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken wordt op individueel niveau bepaald en ook hier is het schattingsproces voorzichtig te noemen.

Inhoudsopgave








Uitkomsten

Resultaat 2012

Bevindingen

Uitvoering

Bijlagen

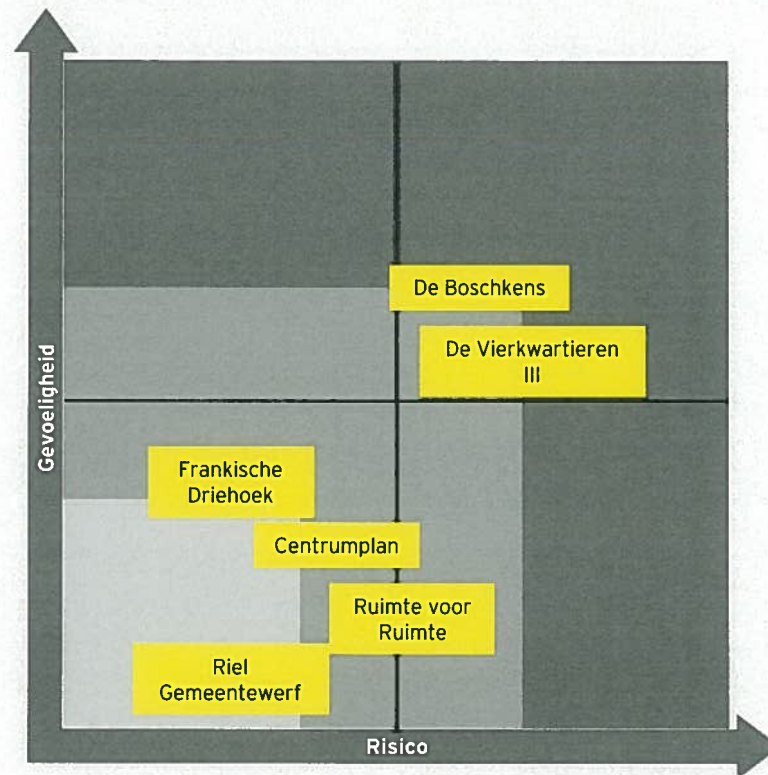
Belangrijke schattingen	Beoordeling 2012	Beoordeling 2011	Toelichting
Beoordeling toereikendheid van uw voorzieningen			De voorzieningen zijn herzien en voorzien van deugdelijke onderbouwingen. Onderhoudsvoorzieningen zijn beperkt aanwezig. Onderhoud wordt meegenomen in de begroting. Tevens is in de risicoparagraaf aandacht besteed aan mogelijke risico's ten aanzien van onderhoud.
Beoordeling van de risico's ten aanzien van de niet uit de balans blijvende verplichtingen			Inzicht in de niet uit de balans blijvende verplichtingen kan worden verbeterd.
 Sensitiviteit schattingen hoog, mede door economische ontwikkelingen (of andere bijzonderheden)   Sensitiviteit schattingen is gemiddeld   Sensitiviteit schattingen ligt laag, mede door voorzichtige uitgangspunten			

### 3 Onze bevindingen naar aanleiding van de controle

Grondbeleid en grondexploitaties			
Opbouw voorraadpositie	In het kader van de controle van de jaarrekening van de gemeente Goirle hebben wij de grondexploitaties gecontroleerd. De post voorraad van de gemeente Goirle is als volgt te specificeren.		
	Bedragen x € 1.000	31 december 2011	31 december 2012
		€	€
	Overige grond- en hulpstoffen	893	603
	Niet in exploitatie genomen gronden	4.146	163)
	Onderhanden werk	6.234	13.151
	Voorziening dekking verliessaldi	(737)	(737)
	Totaal	10.536	12.854
	<p>Zoals uit het bovenstaande overzicht blijkt, zijn de grondexploitatie nader onder te verdelen naar overige grond- en hulpstoffen, nog niet in exploitatie genomen bouwgronden en het zogenaamde onderhanden werk. Deze onderverdeling is afhankelijk van de formele status van de grondexploitatie.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>▶ Met ingang van het boekjaar 2012 heeft de Commissie BBV gesteld dat die gronden waar de raad geen stellig voornemen heeft deze te ontwikkelen, geclassificeerd dienen te worden als overige grond- en hulpstoffen. Wij hebben vastgesteld dat uw gemeente op een juiste wijze invulling heeft gegeven aan deze wijziging in de regelgeving.</li> <li>▶ Er is sprake van onderhanden werk op het moment dat er een vastgesteld exploitatieplan aanwezig is, waarbij de bestemming van de gronden definitief is vastgelegd.</li> </ul>		

Als er nog geen vastgesteld exploitatieplan is, maar de raad heeft wel het stellige voornemen de gronden op afzienbare termijn te ontwikkelen, dan dienen de betreffende gronden te worden gepresenteerd als bouwgronden die nog niet in exploitatie zijn genomen. Hierbij is er dus nog geen zekerheid over de wijze waarop de bouwgrond in eigendom van de gemeente geëxploiteerd gaat worden.

Onderstaand vindt u een visuele risicobeoordeling van de belangrijkste grondexploitatieprojecten van de gemeente Goirle. Dit betreffen zowel in exploitatie genomen projecten als nog in exploitatie te nemen projecten.



Barometer grondexploitatie

- Toenemend risicoprofiel ten opzichte van 2011.
- Project De Boschkens en De Vierkwartieren III meest risicovol; aanzienlijke gronduitgiftes in combinatie met of een negatieve verwachte eindwaarde.

Legenda barometer grondexploitatie

- Gevoeligheid: op basis van fase in project en aanpasbaarheid van het project (donker grijs) of bijna afgerond (licht grijs).
- Risico: financieel risicoprofiel.

Inhoudsopgave	Uitkomsten	Resultaat 2012	Bevindingen	Uitvoering	Bijlagen
In exploitatie genomen projecten	De boekwaarde van de in exploitatie genomen projecten zijn op hoofdlijnen als volgt te specificeren.				
	Bedragen x € 1.000		31 december 2011		31 december 2012
			€		€
	Centrumplan			(258)	(267)
	De Boschkens			5.751	7.722
	Van Hogendorpplein			(75)	(45)
	Frankische Driehoek			816	1.526
	De Vier Kwartieren III			NIEGG	1.566
	Ruimte voor Ruimte			NIEGG	2.650
	Riel Gemeentewerf			NIEGG	NIEGG
	Totaal			6.234	13.151
	<p>Bij de controle van de balansposten inzake de lopende grondexploitaties is de cruciale vraag: worden de geactiveerde kosten in de toekomst terugverdiend? Waardering vindt hierbij in beginsel plaats tegen de kostprijs. Indien echter blijkt dat een aankoop of projectontwikkeling verliesgevend is, dient een afwaardering voor het tekort te worden genomen. Bij de beoordeling van de waardering van de bouwgrondexploitaties vormen de herziene exploitatieopzetten een essentieel toetsingsinstrument.</p> <p>De complexen De Vier Kwartieren III en Ruimte voor Ruimte zijn in 2012 in exploitatie genomen. In de paragraaf grondbeleid is een korte toelichting per complex omgenomen.</p>				



Inhoudsopgave      Uitkomsten      Resultaat 2012      Bevindingen      Uitvoering      Bijlagen

Niet in exploitatie genomen gronden	De boekwaarde van de niet in exploitatie genomen gronden zijn als volgt te specificeren.			
	Bedragen x € 1.000	31 december 2011	31 december 2012	
		€	€	
	De Vier Kwartieren III	1.908	1.908	IEGG
	Ruimte voor Ruimte	2.411	2.411	IEGG
	Vennerode	(15)	(15)	(6)
	Riel Gemeentewerf	(157)	(157)	(157)
	Totaal	4.146	4.146	(163)
Specifieke projecten	De gemeente Goirle kent slechts zeer beperkt niet in exploitatie genomen gronden vanaf 2012. De gronden inzake strategische aankopen zijn overgeheveld naar overige grond- en hulpstoffen omdat er geen voornemen is om binnen afzienbare termijn deze gronden te exploiteren.			
<b>Risico's ten aanzien van verbonden partijen</b>				
	<p>De gemeente Goirle heeft bestuurlijke en financiële belangen in een aantal verbonden partijen. De risico's die de gemeente hierin loopt zijn geanalyseerd in de paragraaf verbonden partijen zoals opgenomen in het jaarverslag. Wij stellen vast dat de kwaliteit van deze paragraaf van voldoende niveau is.</p> <p>In de paragraaf weerstandsvermogen heeft uw gemeente het risico van de verbonden partijen nader geduid. U komt tot de conclusie dat de verbonden partijen een laag risicoprofiel hebben. In het weerstandsvermogen is een bedrag van € 0,3 miljoen opgenomen voor de risico's voortvloeiend uit deze gemeenschappelijke regelingen. Wij kunnen ons vinden in deze kwalificatie.</p>			

### Onze bevindingen in het kader van uw interne beheersing

In onze managementletter 2012, uitgebracht aan het college op 7 november 2012, hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2012 opgenomen. In deze managementletter hebben wij aangegeven welke zaken vóór de jaarrekeningcontrole 2012 opgepakt zouden moeten zijn (prioriteit H).

Wij hebben geconstateerd dat de voortgang van de aanbevelingen van zowel uw eigen interne controle als de controle door ons als accountant zichtbaar door uw organisatie worden gevolgd. Onderstaand geven wij de huidige stand van zaken nader in detail weer.

1      Naleving inkoop- en aanbestedingsbeleid

Wij hebben geconstateerd dat de gemeente Goirle een inkoopanalyse heeft uitgevoerd op de crediteuren om zo de rechtmatigheid van de inkopen vast te stellen.

2      Subsidieontvangsten

Wij hebben verhoogde aandacht gevraagd per jaareinde om de juistheid en volledigheid van verantwoording van subsidiebatens vast te stellen. Wij hebben hierin geen tekortkomingen geconstateerd.

In het kader van de controle van de jaarrekening brengt de accountant ook verslag uit omtrent zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Inhoudsopgave	Uitkomsten	Resultaat 2012	Bevindingen	Uitvoering	Bijlagen
---------------	------------	----------------	-------------	------------	----------

### Onze bevindingen in het kader van rechtmatigheid

	In hoofdstuk 4 hebben wij de gehanteerde kaders voor onze rechtmatigheidscontrole nader toegelicht. Buiten hetgeen reeds eerder is gemeld, hebben wij geen bijzonderheden geconstateerd in het kader van rechtmatigheid. In het vervolg van deze paragraaf geven wij onze bevindingen bij deze onderwerpen.
Het rechtmatigheidsbeheer is op orde	Het normenkader is intern bij uw gemeente vertaald in interne controleprotocollen, waarna voor de geïdentificeerde risico's de getroffen beheersingsmaatregelen in kaart zijn gebracht. De werking van deze maatregelen is met voldoende diepgang getoetst en de uitkomsten hiervan zijn voor de processen met een duidelijke audittrail vastgelegd.
	<p>Zoals reeds aangegeven in de managementletter kan de beheersing voor een aantal processen nog in bepaalde mate verbeterd worden. Wij constateren dat bij de gemeente Goirle in 2012 een aanzienlijke kwaliteitsverbetering heeft plaatsgevonden ten aanzien van het rechtmatigheidsonderzoek. Met de verbeteringen die wij in onze managementletter hebben aangedragen, gaat gemeente Goirle aan de slag en zij zal deze verbeteringen veelal de komende jaren willen realiseren.</p> <p>Wij zijn van mening dat de gemeente Goirle voor het boekjaar 2012 een deugdelijk rechtmatigheidsonderzoek heeft uitgevoerd.</p>
De begrotingsoverschrijdingen zijn wel goed toegelicht	Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. In hoofdstuk 4 van deze rapportage lichten wij de controleaanpak en de verantwoordelijkheden van college, raad en accountant nader toe.

Inhoudsopgave

Uitkomsten

Resultaat 2012

Bevindingen

Uitvoering

Bijlagen

In onderstaande tabel hebben wij per programma een samenvatting gegeven van de overschrijdingen van de lasten op de begroting.

Onderdeel programmarekening	Gewijzigde begroting	Rekening 2012
(in duizenden euro's)	€	€
6 Burgers	13.538	13.582

De overschrijding in programma 7 heeft betrekking op diverse producten en heeft voornamelijk te maken met hogere doorbelasting van uren.

Deze (beperkte) overschrijding ten opzichte van de begrote lasten zijn door het college in de toelichting op de programmarekening toereikend toegelicht. Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2012. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Inhoudsopgave	Uitkomsten	Resultaat 2012	Bevindingen	Uitvoering	Bijlagen
Misbruik en oneigenlijk gebruik	In de externe en interne regelgeving zijn diverse bepalingen opgenomen die erop zijn gericht om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Uw gemeente heeft de toets op het misbruik en oneigenlijk gebruik neergelegd in interne controleplannen. De uitkomst van deze toets heeft niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid van baten en lasten en balansmutaties.				
Niet-financiële beheershandelingen vallen buiten de scope van rechtmatigheidscontrole	<p>Handelingen en beslissingen van niet-financiële aard vallen buiten de scope van de rechtmatigheidscontrole door de accountant. De accountant toetst deze handelingen en beslissingen niet inhoudelijk door gegevensgericht onderzoek. Volstaan wordt in dit kader met het beoordelen van het interne systeem van risicoafwegingen. Binnen dit systeem moeten voorwaarden zijn geschapen om risico's goed te kunnen beoordelen en in de tijd te kunnen volgen.</p> <p>Wij hebben ons een beeld gevormd over de wijze van totstandkoming van de inventarisatie van de risico's en de getrouwe weergave van de hieruit mogelijk voortvloeiende financiële gevolgen in de paragraaf weerstandsvermogen van het jaarverslag.</p> <p>Daarnaast hebben wij gericht geïnformeerd naar de lopende procedures waarbij de gemeente betrokken is, teneinde indicaties te verkrijgen over de eventuele risico's op dit vlak. Op grond hiervan beschikken wij niet over aanwijzingen die een nader onderzoek naar de (financiële) gevolgen noodzakelijk maakt.</p>				
Bevindingen controleverantwoording in het kader van SiSa					
SiSa	<p>Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2012. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de navolgende specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.</p> <p>Onze controleaanpak hierbij hebben wij in hoofdstuk 4 nader toegelicht. De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage. In bijlage 1 bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen, u kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.</p>				

## 4 Hoe hebben wij de controle uitgevoerd?

### Wat is de reikwijdte van onze opdracht

#### Wat hebben wij gecontroleerd

Conform de aan ons verleende opdracht hebben wij de jaarrekening 2012 van de gemeente Goirle gecontroleerd. Deze jaarrekening is onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders opgesteld. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de Gemeentewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het door de raad vastgestelde controleprotocol. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

### Onze controleaanpak in het kort

#### Onze aanpak, gewoon goed

Onze controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van zowel de baten en lasten als de activa en passiva, alsmede het voor de naleving van de wet- en regelgeving relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn, maar die niet ten doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem van de gemeente. In hoofdstuk 3 hebben wij u inzicht gegeven in de significante risico's, onze controleaanpak en bevindingen ten aanzien van de jaarrekeningcontrole.

Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving, van de redelijkheid van schattingen die het college van burgemeester en wethouders van de gemeente heeft gemaakt en een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

**De met u afgesproken goedkeurings- en rapporteringstoleranties**

**De foutenmarge**

Op grond van het Bado stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

Het normenkader en de goedkeuringstolerantie zijn op 18 december 2009 vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en vervolgens ter besluitvorming/kennisgeving gebracht van de raad.

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1 < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3 < 10%	≥ 10%	-

Op grond van de jaarrekening 2012 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 588.000 (1%) en voor onzekerheden € 1.764.000 (3%). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden.

Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen.

De rapporteringstolerantie, de maatstaf die geldt voor het rapporteren van fouten en onzekerheden, is door de raad bepaald op € 80.000.

Inhoudsopgave

Uitkomsten

Resultaat 2012

Bevindingen

Uitvoering

Bijlagen

#### Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (Wopt)

Op grond van de "Wopt" moeten beloningen, waaronder voorzieningen ten behoeve van toekomstige beloningen, zoals pensioen en ontslaguitkeringen, in de jaarrekening worden vermeld als deze de gemiddelde ministersbeloning (voor 2012 vastgesteld op € 194.000) te boven gaan. Bij onze controle hebben wij vastgesteld dat de Wopt wordt nageleefd door de gemeente Goirle. Wij merken overigens op dat de Wopt vanaf 1 januari 2013 vervangen wordt door de Wet Normering Topinkomens.

#### Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

De onafhankelijkheid van de accountant behoort tot het fundament van zijn beroep. De jarenlange discussie over het beroep en het functioneren van de accountant, hebben uiteindelijk geresulteerd in een aanpassing van de accountantswetgeving, welke van toepassing is voor organisaties van openbaar belang (OOB's) met als doel de onafhankelijkheid van de accountant beter te waarborgen richting het maatschappelijk verkeer. Ondanks het feit dat een gemeente zich volgens de wet niet kwalificeert als een organisatie van openbaar belang vinden wij het als uw accountant belangrijk om eventuele bedreigingen ten aanzien van de onafhankelijkheid te melden.

Wij hebben gedurende het jaar geen onafhankelijkheidsissues geconstateerd. Onderstaand geven wij de aanvullende werkzaamheden weer, welke wij naast de controle van de jaarrekening (inclusief de SiSa-bijlage) hebben verricht:

- ▶ controle van diverse subsidieverantwoordingen.

Deze werkzaamheden hebben geen invloed op onze onafhankelijke positie als controlerend accountant ten behoeve van de Raad van de gemeente Goirle.



Inhoudsopgave

Uitkomsten

Resultaat 2012

Bevindingen

Uitvoering

Bijlagen

## Begrotingsbeheer

Met de controle op de juiste toepassing van het begrotingscriterium toetsen wij of het budgetrecht van de gemeenteraad is gerespecteerd. Voor een juiste oordeelsvorming is het van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door de gemeenteraad geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door hogere opbrengsten.

Wij beoordelen bij onze controle de overschrijdingen ten opzichte van de begrote lasten per programma. Dit betreffen enkel de lasten omdat hierop een beoordeling en rapportering van de accountant wordt gevraagd vanuit de Kadernota Rechtmatigheid.

Het is de verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders om begrotingsafwijkingen tijdig te signaleren en te rapporteren aan de raad. Het is de verantwoordelijkheid van de raad om hier dan tijdig een besluit over te nemen.

Het is de verantwoordelijkheid van de accountant om de begrotingsrechtmatigheid van de lasten en investeringen te toetsen. Dit doen wij onder andere door:

- ▶ vast te stellen of begrotingsafwijkingen tijdig zijn gesignaleerd en zijn omgezet in een begrotingswijziging ter autorisatie aan de raad;
- ▶ vaststellen of kostenoverschrijdingen leiden tot een onrechtmatigheid, welke meegewogen moet worden in het accountantsoordeel of niet. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid hoeven niet te worden meegewogen in het accountantsoordeel.

## Rechtmatigheid

### Rechtmatigheid

Wij hebben bij de controle over 2012 de rechtmatigheid getoetst conform de bepalingen van het Bado en het controleprotocol 2012 van de gemeente Goirle. Bij onze controle hebben wij aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

- ▶ het rechtmatigheidsbeheer;
- ▶ de naleving van het voorwaardencriterium;
- ▶ de begrotingsrechtmatigheid;
- ▶ het misbruik-en-oneigenlijk-gebruikcriterium;
- ▶ de niet-financiële beheershandelingen.

Inhoudsopgave

Uitkomsten

Resultaat 2012

Bevindingen

Uitvoering

Bijlagen

### Verplichtingen inzake Single information en Single audit (SiSa)

SiSa

Uw gemeente is op grond van wettelijk voorschrift verplicht de verantwoordingsinformatie voor de met name benoemde specifieke uitkeringen hieromtrent op te nemen in een bijlage bij de jaarrekening op basis van een door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voorgeschreven model. Bij de controle van deze bijlage betrekken wij de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties hiervoor gegeven aanwijzingen (Circulaire Single information Single audit 2012, waarin onder andere opgenomen de Nota verwachtingen accountantscontrole 2012).

De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen, indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- ▶ € 10.000 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 100.000 is;
- ▶ 10% indien de omvangbasis groter dan € 100.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- ▶ € 100.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

In bijlage 1 van dit verslag rapporteren wij hierover.

[Inhoudsopgave](#)[Uitkomsten](#)[Resultaat 2012](#)[Bevindingen](#)[Uitvoering](#)[Bijlagen](#)

## Bijlage 1 - SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2012	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV)	0	0	n.v.t.
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)	0	0	n.v.t.
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	0	0	n.v.t.
G1C_1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Gemeentedeel 2012	0	0	n.v.t.
G1C_2	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Totaal 2011 (Gemeenten inclusief deel gemeenschappelijke regelingen)	0	0	n.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB	0	0	n.v.t.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	0	0	n.v.t.
G5	Wet Participatiebudget (WPB)	0	0	n.v.t.
H10_2010	Brede doeluitkering Centra voor Jeugd en Gezin (BDU CJG) Hernieuwde uitvraag 2008 tot en met 2011	0	0	n.v.t.